

שאלתה: מדיניות החינוך לערכים בבתי ספר

מילות מפתח: חינוך לערכים, חינוך ערכי

1.

מספר פריט: 12459
מיון: P115
סוג: מאמר
כותר: "הרטוריקה החדשה" כלגיטימציה לחינוך לערכים
מחבר: רבובסקי, יורם
מו"ל: אוהלו
שנה: 2017
בתוך: זמן חינוך : כתב עת לעיון ומחקר בחינוך
כרך: 2
עמודים: 9-24
מילות מפתח: רטוריקה; חינוך לערכים; פילוסופיה;

תקציר:

מאמר זה מעלה לדיון את מקומה של הרטוריקה בעולם רב ערכים. הסיבות העיקריות להתמעטות השפעתה של הרטוריקה במסגרות חינוכיות וחשיבתיות במהלך ההיסטוריה, מעלה השתלשלות אירועים שבראשם שני הוגים מרכזיים פטר ראמוס ורנה דקארט. מאמר זה ינסה להבהיר את הסיבות לירידת קרנה של תורת הנאום והשכנוע, להציע מתודולוגיה מחשבתית המאפשרת דיון בתורה זו, ולהעניק לחינוך לערכים לגיטימציה מחודשת. הניסיון לחקור מודלים תיאורטיים המדגישים ודאות ואמת חד משמעית, לחנך לאורם ולהעדיף אותם על פני מודלים אחרים, במקום לעודד חתירה לעבר פתרונות סבירותיים או בעלי ודאות חלקית בלבד, הם מהגורמים שהובילו לכך, שמערכות חינוכיות חדלו מלדון בסוגיות ערכיות. פגיעה בחשיבות שיחוסה להן, והעדר דיון בשאלות ערכיות אלה, מעלים תהייה בדבר סוגיות חינוכיות מרכזיות, אשר בעקבותיהן מתאפשר פלורליזם מחשבתי ורעיוני, מרמת בית הספר היסודי ועד לאקדמיה. בטרם יוחלט מה צריך ללמד במערכת החינוך, יש לעסוק בסוגיה בסיסית בהרבה, והיא, מדוע אנו מחנכים. אם התשובה היא, שהחברה חפצה בכך שחבריה יהיו אנשים פתוחים, בעלי פלורליזם מחשבתי, המעניק לגיטימציה לכל דעה, גם לדעות הבלתי מקובלות, עליה לפתח את התיאוריה הרטורית, עליה מתבססת תורת הנאום והוויכוח. מאמר זה אם כן, עוסק באשרור מקומה של הרטוריקה, כמו גם בצורך למצות את השימוש בה בכל המסגרות החינוכיות ובאופן שבו יש לעשות זאת.

2.

מספר פריט: 12067
מיון: 10.136.1
סוג: מאמר
כותר: על חסמים ועל ערכים בחינוך לחשיבה יצירתית
מחבר: גלסנר, אמנון

עורך: בק, שלמה
מו"ל: מכון מופ"ת
סידרה: כליל
שנה: 2016
בתוך: מידע, ידע ודעת : הדנ"א של החינוך
עמודים: 214-224
מקום: תל אביב
מילות מפתח: חינוך לערכים; חשיבה יצירתית; דמיון

3.

מספר פריט: 12291
מיון: P89
סוג: מאמר
כותר: סרט לבן, פדגוגיה שחורה: המבט הישראלי על דפוסי גידול ילדים בגרמניה

מחבר: יאיר, גד /מירום, רעות
מו"ל: מכון הנרייטה סאלד /האוניברסיטה הפתוחה
שנה: 2016
בתוך: מגמות : כתב עת למדעי ההתנהגות
כרך: (1)51
עמודים: 38-75
מילות מפתח: גרמניה; חינוך; חינוך לערכים; סמכות; תרבות; חברה; שואה; ישראל; גידול ילדים;

תקציר:

לאחר תבוסתה במלחמת העולם השנייה החלה גרמניה לברור מחדש את נכסיה התרבותיים. ביקורות על "הפדגוגיה השחורה" הצטרפו למחקרים על הצייתנות שנגזרה מן האישיות הסמכותנית והובילו לליברליזציה במשפחה הגרמנית ולחברה "ידידותית לילדים". מאז שנות ה-70 החלו ערכים, כגון עצמאות ואחריות, להוביל הורים וגננות בדרך תרבותית חדשה. ואכן, עשורים ספורים לאחר האסון דומה כי הפדגוגיה השחורה, שאפיינה את גרמניה עד המלחמה, חלפה מן העולם. מאמר זה בוחן את הטענה באמצעות ניתוח מבטם של ישראלים המתגוררים בגרמניה וחווים את החינוך בה מקרוב. הממצאים מלמדים כי הנשאלים מדווחים על יציבות והמשכיות בדפוסי גידול ילדים מן העבר, אך בעת ובעונה אחת גם מעלים טענות בדבר שינוי תרבותי ומשפחתי. לצד אימות של ערכים כגון עצמאות, נימוס ועדינות, הם מדווחים על עיקשותן של צייתנות עיוורת ומשמעת קפדנית לסדר. משתתפי המחקר מתארים הורות סמכותנית ומשמעת צייתנית בקרב ילדים גרמנים ומסיקים מדפוס זה של גידול ילדים שתי מסקנות: בגרמניה חסרה יצירתיות בתחומים שונים, וגרמנים בוגרים אינם מפגינים אמפתיה לאחרים על אף הדגשתם של החוק והצדק. יתרה מזאת, את מה שהם רואים בימינו בעריסה ובגן הילדים, הנשאלים מתרגמים לפירוש העבר. הם מסתייעים בטרואמה התרבותית הישראלית כדי לפענח מבעד לדפוסי גידול הילדים הנהוגים כיום את תכונות האופי שאפשרו לגרמנים רגילים לשתף פעולה עם הרייך השלישי ולעצום עיניים למול מוראותיו. לטענתנו, ייתכן שטרואמה תרבותית זו מעצימה את הצללים של הפדגוגיה השחורה, אך מכלול העדויות מצטרף לאחרות המצביעות על כך שפדגוגיה חסרת מורך זו שרירה וקיימת עד ימינו. כמה ממשותפי המחקר רואים בהווה את נוכחותם של צללי העבר,

והם אף מעלים חשש ששואה עלולה להתרחש בשנית בשל המשכיותה של הפדגוגיה השחורה. מן העדויות עולה כי ישראלים אחוזים בתרבות השואה החקוקה בהם מילדות, אולם בזכותה הם מזהים גם בקרב חבריהם הגרמנים את אחיזתה של מורשת תרבותית קדומה, שנזנחה לכאורה לאחר המלחמה

4.

מספר פריט:	11675
מיון:	P111
סוג:	מאמר
כותר:	חינוך לערכים במסגרת דיסציפלינרית: מחקר פעולה בשיעורי מתמטיקה
מחבר:	אדרי, יעל / מובשוביץ הדר, נצה
מו"ל:	שאנן
שנה:	2014
בתוך:	מחקר ועיון בחינוך מתמטי
כרך:	2
עמודים:	15-42
מילות מפתח:	חינוך לערכים; מתמטיקה; מתמטיקה, הוראתה; מחקר פעולה; משרד החינוך; בתי-ספר;

תקציר:

קיים פער בין החזון החינוכי של מדינת ישראל כפי שהוא מופיע בחוק החינוך ובמסמכים הרשמיים של משרד החינוך, לבין המציאות הבית-ספרית שבה מוקדש החלק הארי של הזמן להוראה הדיסציפלינרית בכלל ולהכנה לבחינות הבגרות בכיתות העליונות בפרט. פער זה מעורר צורך למצוא דרך לשלב את החינוך לערכים במהלך ההוראה של המקצועות השונים. המאמר מדווח על מחקר פעולה ממושך, שהוקדש לבדיקת שאלת היתכנות של שילוב החינוך לערכים בהוראת מקצוע מרכזי, כמו מתמטיקה. תוצאות המחקר מצביעות על כך שאפשר לשלב בהוראת המתמטיקה חינוך לערכים אישיים וחברתיים מבלי לפגוע בהישגי התלמידים ומבלי לפגור בהוראת תכנית הלימודים המחייבת. המסקנה היא שהפיכת השילוב שהוכח כאפשרי לישים בכל המערכת, מחייבת הכנת חומרי הוראה מתאימים והכשרת המורים ופרחי הוראה לשימוש בהם

5.

מספר פריט:	10574
מיון:	R1238
סוג:	מחקר
כותר:	הקשר בין מערכת הערכים של מנהלי בתי ספר במערכת החינוך הערבית במחוז חיפה לבין סגנון המנהיגות שלהם
מחבר:	אבו-חסיין, ג'מאל / עיאדאת, עורסאן
מו"ל:	אלקאסמי

שנה:	2010
עמודים:	17
מקום:	באקה אלג'רביה
מילות:	מנהלי בתי-ספר; חינוך לערכים; ערכים; סגנונות מנהיגות; מורים;
מפתח:	ערבים; מערכת החינוך;
הערות:	בתמיכת מכון חופ"ת
כלי מחקר:	2 עותקים
	שאלון סגנון מנהיגות מעצבת/מתגמלת של מנהל בית ספר
	שאלון ערכים של מנהלים

תקציר

מנהלים:

6.

כותר

חינוך לערכים במסגרת דיסציפלינרית - מחקר פעולה בשיעורי מתמטיקה

מחבר/יוצר

אדרי, יעל (ב"דפים") (טכניון המחלקה להוראת הטכנולוגיה והמדעים)
מובשוביץ-הדר, נצה (טכניון המחלקה להוראת הטכנולוגיה והמדעים)

שנת פרסום

2014

נושא: מתמטיקה – הוראה; חינוך לערכים; ערכים; מתמטיקה; מורים; תלמידים;
מחקר פעולה בחינוך

מתוך

מחקר ועיון בחינוך מתמטי, 2: 15-42, 2014

תקציר:

קיים פער בין החזון החינוכי של מדינת ישראל, כפי שהוא מופיע בחוק החינוך ובמסמכים הרשמיים של משרד החינוך, לבין המציאות הבית-ספרית שבה מוקדש החלק הארי של הזמן להוראה הדיסציפלינרית בכלל ולהכנה לבחינות הבגרות בכיתות העליונות בפרט. פער זה מעורר צורך למצוא דרך לשלב את החינוך לערכים במהלך ההוראה של המקצועות השונים. המאמר מדווח על מחקר פעולה ממושך,

שהוקדש לבדיקת שאלת היתכנות של שילוב החינוך לערכים בהוראת מקצוע מרכזי, כמו מתמטיקה. תוצאות המחקר מצביעות על כך שאפשר לשלב בהוראת המתמטיקה חינוך לערכים אישיים וחברתיים מבלי לפגוע בהישגי התלמידים ומבלי לפגור בהוראת תכנית הלימודים המחייבת. המסקנה היא שהפיכת השילוב שהוכח כאפשרי לישים בכל המערכת, מחייבת הכנת חומרי הוראה מתאימים והכשרת המורים ופרחי הוראה לשימוש בהם. (מתוך המאמר)

7.

כותר: חינוך לערכים בהר חברון

מחבר/יוצר: מרגל, אלעד

שנת פרסום: 2015

נושא: הר חברון (מועצה אזורית), חינוך ממלכתי דתי, חינוך לערכים, אקלים חינוכי מיטבי (אח"ם), מורים ותלמידים

מתוך: אתרוג: כתב-עת לענייני חינוך, יהדות וחברה, 70 (תשרי תשע"ו), ספטמבר 2015, עמ' 26-29

מוסדות החינוך המובילים בחינוך הממלכתי דתי במועצה האזורית הר חברון מתאפיינים בחינוך לערכים וביצירת אקלים חינוכי מיטבי. המועצה משקיעה בהם משאבים ניכרים וכל אחד ממוסדות אלה מפתח פרויקטים בתחום זה ומתאים אותם ללומדים. (מתוך המאמר)

8.

כותר: קריסת ערכים בעולם שחלף - חינוך לערכים ב"חברה משתנה"

מחבר/יוצר: שמיר, אהוד

הערה: מקרה הגנבה הפותח את המאמר הוא לא מקרה נקודתי. הוא מסמן את עלייתה של מערכת ערכים חדשה, שבבסיסה השקפה אנוכית על החברה ועל העולם. המאמר דן בשאלה האם אפשר, כיום, לחנך לערכים ולהשקפת עולם ומה הם הערכים אליהם צריך להתייחס בחינוך הערכי.

שנת פרסום: 2012

נושא: חינוך לערכים, תלמידים, חופש הפרט, נוער בקיבוץ
מתוך: כיוונים חדשים, 26: 161-172, 2012

9

מספר פריט: 10679

מיון: R1250

סוג: מחקר

כותרת: הכשרת מורים לחינוך מוסרי במכללות לחינוך בישראל - עבודת

דוקטורט

מחבר: בזגלו, אהרן

מו"ל: אוניברסיטת בר אילן

שנה: 2010

עמודים: 240

מקום: רמת גן

מילות: הכשרת מורים; מכללות למורים; חינוך לערכים; חינוך מוסרי;

מפתח:

הערות: מצורף נספח כתדפיס נפרד

שאלון שאלון שאלון שאלון שאלון

שאלון שאלון שאלון שאלון שאלון

שאלון שאלון שאלון שאלון שאלון

שאלון שאלון שאלון שאלון שאלון

שאלון שאלון שאלון שאלון שאלון

שאלון אסטרטגיות הוראה קונסטרוקטיביות

תקציר:

המחקר עוסק בבחינת תחום החינוך המוסרי במכללות להכשרת מורים. מטרתו: בחינת המדיניות וההוראה של החינוך המוסרי במכללות, בניית תמונת מצב עדכנית, הרחבת הידע הקיים בתחום החינוך המוסרי במכללות והכרת מערכת הערכים של מרצים וסטודנטים הלומדים במכללות לחינוך. תרומתו המתודולוגית של המחקר מתמקדת בפיתוח כלי מחקר ייחודיים לבדיקת תחום החינוך המוסרי בהכשרת המורים ובבניית משפט מיפוי מקיף לתחום. המחקר מעורב שיטות: כמותי ואיכותני. האוכלוסייה כוללת 127 מרצים ו-536 סטודנטים משלושה מגזרים: ממלכתי, ממלכתי דתי וערבי. כלי המחקר היו שאלון דמות המורה הרצוי, שאלון עמדות כלפי חינוך מוסרי, שאלון הערכת המוסד החינוכי, שאלון אסטרטגיות הוראה

קונסטרוקטיביסטית ושאלון אסטרטגיות הוראה ייחודיות למוסר. בין הממצאים: ככלל, ניכר העדר של הכשרה ישירה, של תאוריות מגוונות ושל הוראת מתודיקה לחינוך המוסרי. ההוראה נעשית באופן אינטואיטיבי, סובייקטיבי, אגבי ומזדמן. מרצים וסטודנטים מכלל המגזרים טוענים כי אינם מוכשרים להורות ערכים מוסריים. עם זאת, במגזר היהודי יש פתיחות רבה יותר לעומת המגזר הערבי, שבו הסטודנטים מביעים עמדות שמרניות יותר ביחס להוראת מוסר בכיתה. במקרים שבהם קיימים יותר מרכיבים מוסריים בתכניות הלימודים, מיוחסת חשיבות רבה יותר למטרות חינוכיות, חברתיות, דמוקרטיות ודתיות, וכן מובעות עמדות המאופיינות בפתיחות רבה יותר כלפי החינוך המוסרי. כך גם עולה מידת השימוש באסטרטגיות הוראה ברמות חשיבה גבוהות וייחודיות. ממצאי המחקר נדונים בהרחבה ומוצעים הסברים מגוונים והמלצות מעשיות.

.10

מספר פריט: 9172

מיון: P83

סוג: מאמר

כותר: בית הספר צריך ויכול לחנך לערכים

מחבר: צפרוני, אבי

מו"ל: אורט ישראל

שנה: 2006

בתוך: עיונים : בחינוך, בחברה, בטכנולוגיה ובמדע

כרך: 2

עמודים: 4-11

מילות מפתח: בתי-ספר; חינוך לערכים; חינוך מוסרי; ערכים מוסריים; ערכים;

מפתח:

.11

מספר פריט: 9172

מיון: P83

מאמר	סוג:
בית הספר צריך ויכול לחנך לערכים	כותר:
צפרוני, אבי	מחבר:
אורט ישראל	מו"ל:
2006	שנה:
עיונים : בחינוך, בחברה, בטכנולוגיה ובמדע	בתוך:
2	כרך:
4-11	עמודים:
בתי-ספר; חינוך לערכים; חינוך מוסרי; ערכים מוסריים; ערכים;	מילות
	מפתח:
	12
9277	מספר פריט:
P02	מיון:
מאמר	סוג:
הסיפור המקראי כמזמן דיון עיוני-מוסרי: על הוראת תורה לגיל הרך	כותר:
אונגר, מיכל	מחבר:
תלפיות	מו"ל:
2006	שנה:
תלפיות : שנתון המכללה	בתוך:
13-14	כרך:
125-129	עמודים:
חינוך לערכים; ערכים; מדעי-היהדות, הוראתם; תורה שבעל-פה, הוראתה; גיל רך; הזדהות; דימוי עצמי; דת; עמדות דתיות; סמלים; מטה-קוגניציה; הכרה, תהליכה; כושר קוגניטיבי; הבנה; רגשות; תפיסה חברתית; נורמות חברתיות	מילות מפתח:
	13.
12816	מספר פריט:
P89	מיון:
מאמר	סוג:
נשים חרדיות באקדמיה: מסורת, מודרנה וחששות מוסתים	כותר:
רובין, אסנת /נוביס־דויטש, נורית	מחבר:
מכון הנרייטה סאלד /האוניברסיטה הפתוחה	מו"ל:
2018	שנה:
מגמות : כתב עת למדעי ההתנהגות	בתוך:
(2)52	כרך:
109-140	עמודים:
נשים; חרדים; חינוך גבוה; שינוי חברתי; סטודנטים; אקדמיזציה;	מילות מפתח:

תקציר:

בעשור האחרון אנו עדים לגידול ניכר בהיקף החרדים, ברובם נשים, הלומדים במוסדות האקדמיה, מוסדות המשמשים סוכני מודרניזציה. מחקר זה הוא חלק ממחקר מקיף על מאפיינים ועל עמדות של נשים חרדיות הלומדות לתואר אקדמי. במחקר זה נבחנו מניעים, שיקולים וחששות של 564 נשים שלמדו במסלולי לימוד לתואר אקדמי לנשים חרדיות, מהן 469 חרדיות. ככלל, נמצא כי המניע הכלכלי היה המניע המרכזי בבחירתן ללמוד באקדמיה, ואילו מניעי אידאל היו מרכזיים פחות. שיקולים של התאמה דתית היו השיקולים המרכזיים בבחירה ללמוד באקדמיה, ומבין החששות, החשש מהידרדרות רוחנית-דתית היה החשש המרכזי שליווה את חוויית הלימוד של הנשים החרדיות באקדמיה. בנייתן אשכולות זוהו חמש קבוצות של סטודנטיות חרדיות באקדמיה לפי יחסן לגורמים של שיקולים כלכליים, התפתחות אישית, דתיות וקונפורמיות, ואלו הן: המונעות, הקונבנציונליות, החוששות, המממשות והפרקטיות. הקבוצות מובחנות בזיקתן לערכי המסורת - עם מכוונות כלכלית או בזיקה לערכי המודרנה - עם מכוונות להתפתחות, ברמה משתנה של חששות הכרוכים בקונפורמיות - חשש מהידרדרות דתית וחשש מדחייה חברתית. נמצאו הבדלים מובהקים סטטיסטית בין חמש הקבוצות בנתוני הרקע, בתחום הלימוד, בחוויית הלימוד ובתפיסה של תרומת הלימודים באקדמיה. נראה כי הגיוון בהרכב החברה החרדית ובפיזור, בין השאר בהקשר לסוגיית הלימודים באקדמיה, יצרו שונות ביחס לנרטיב המסורתי לעומת היחס לערכי המודרנה, המלווה בחששות מווסתים.

.14

מספר פריט:	12085
מיון:	P24
סוג:	מאמר
כותר:	מי היו המורים הראשונים? ממי למדו ומה לימדו?
מחבר:	אליאור, רחל
מו"ל:	מכון מופ"ת
שנה:	2016
בתוך:	דפים : כתב עת לעיון ולמחקר בחינוך
כרך:	62
עמודים:	21-68
מילות מפתח:	הוראה; מורים; חינוך יהודי; זהות יהודית;
טקסט מלא:	

תקציר:

כל חברה בכל תקופה ראוי לה שתשאל את עצמה מה הם ערכי היסוד שלה, מה הם מושגי הערך העיקריים שאליהם היא שואפת לחנך, מה הוא הסיפור הממחיש אותם, ומה מוריה עושים כדי להנחילם. כל חברה ראוי לה שתשאל מה מקורם של ערכי יסוד אלה, מהו תוקף סמכותם וטווח חלותם, ומי הוא שאמור ללמדם, כיצד ומדוע. במאמר זה אני סוקרת את הגישה היהודית ללימוד, לקריאה ולכתיבה החל מראשית הספירה, ואף קודם לכן, ומתארת את ביטוייהם המגוונים ורבי-הפנים של הלימוד והחינוך על פי גישה זו ואת דמותם המשתנה של המורים בתקופות שונות. מתוך מבחר מקורות וכתובים אני מתארת את הלמדנות היהודית בת אלפי השנים שהושתתה על תפיסת עולם רחבה, שיסודותיה מן העת העתיקה ועד העת החדשה מתועדים בהרחבה ובפירוט בפנקסי הקהילות ובספרי ההיסטוריה של כל קהילות ישראל ששמרו בהוקרה את שמות מוריהם, רבניהם וסופריהם, ובפרי הלימוד

השמור במאות אלפי כרכים נפרדים ובכתבי יד רבים. במהלך ההיסטוריה ניכרו חילופי משמרות בתחומים אלה, וניתן לציין שהיהודים הצטיינו בלימודיהם בכל מקום בתחומי הדעת השונים שבחרו ללמוד. כמו בכל קהילה הגיוון היה גדול לאין ערוך מכל סרטוט של קווים מכלילים.

.15

מספר פריט: 12278

מיון: R1557

סוג: מחקר

כותר: פיתוח מדדים לבדיקת אמפתיה כבסיס למיון, הערכה והכשרה

מקצועית של אנשי חינוך

מחבר: מוטולה, מיקי /זהבי, עופר

מו"ל: אורנים

שנה: 2016

עמודים: 63

מקום: טבעון

מילות: אמפתיה; כלי-מדידה ואבחון; מדידה והערכה; מיון מקצועות; הכשרה

מפתח: מקצועית;

הערות: בתמיכת מכון מופ"ת

2 עותקים

כלי מחקר: שאלון מבחן אישיות Big five

[שאלון מאפיינים בינאישיים IRI – Interpersonal Reactivity Index](#)

[שאלון רקע אישי הכולל פרטים אישיים, כגון פרטים דמוגרפיים, מצב](#)

[משפחתי, השקפה דתית, מידע על ההורים כגון מוצא והשכלה,](#)

[ופרטים על הלימודים של ממלא השאלון](#)

תקציר:

מטרת המחקר הייתה להבין טוב יותר הליכי אמפתיה ולבדוק את הרלוונטיות שלהם לתהליך החינוכי. השאלות היו אם אפשר להשתמש במבחני אמפתיה שונים כדי לנבא הצלחה בלימודים, ואם ניתן להפוך את סוגיית האמפתיה לחומר לימודי בהכשרת מורים. החוקרים השתמשו גם בשאלון שבדק רכיבי אישיות ובחירת ערכים

כדי לזהות קשרים בין הרכיבים השונים של קווי האישיות, הערכים וממדי האמפתיה. אוכלוסיית המחקר: 158 סטודנטים בשנה א' של החוג לחינוך חברתי קהילתי, ו-16 אנשי חינוך מיוחד מארגון בית אקשטיין. כלי המחקר: (1) שאלון המודד רמת אמפתיה על פני ארבעה סולמות שונים: דאגה אמפתית, מצוקה אישית, דמיון אמפתי ותפיסת עמדת האחר; (2) מבחן אמפתיה הבודק תגובת נבדקים במהלך הקראת ארבעה סיפורים קצרים שבהם קונפליקט הגורם מצוקה לגיבור הסיפור; (3) סימולציה להערכת רמת האמפתיה של מטפלים בסיטואציה טיפולית; (4) שאלון ערכים המבקש מן המשיבים לציין בסולם 1-5 עד כמה הערכים מנחים אותם בחייהם. מן הממצאים: (1) נמצאו קשרים בין ממדי האמפתיה לממדי האישיות והערכים; (2) לא נמצא קשר בין אף אחד מכלי הבדיקה של האמפתיה לבין הביצועים האקדמיים והמקצועיים כפי שנבדקו באמצעות הציונים וההערכות של המרצים המלווים את הסטודנטים בהתנסותם המקצועית. החוקרים ממליצים לעורר באנשים אמפתיה כלפי השונים מהם בדרך המקובלת, כלומר להביא אותם לידי עבודה חינוכית משותפת פנים אל פנים. מן המחקר ניתן ללמוד שנוסף להפגשת האנשים ולניסיון להביאם להגמשת מחסומים המונעים תחושות של אמפתיה, יש מקום לפתח דמיון אמפתי. כל תוכנית חינוכית שמטרתה לפתח סובלנות ואמפתיה חייבת להתבסס על בירור ערכי ומוטיבציוני, פיתוח מיומנויות קוגניטיביות לשינוי נקודות הבנה כיצד אחרים (Decentration) מבט, ביצוע תהליך של רואים את העולם ובמה אנו שונים מהם, והישענות על היכולת שיש לאדם לדמיון עולמות אחרים

16

כותר: חינוך לערכים בעידן של אלימות ברשת: על זכויות וחובות ברשת
האינטרנט בתרבות החדשה של ימינו

מחבר/יוצר: טרבלוס, תמר

שנת פרסום: 2017

נושא: אינטרנט -- היבטים פסיכולוגיים וחברתיים, תוקפנות אצל ילדים ונוער, חינוך לערכים, תוכניות לימודים

מתוך: קשר עין, 273 (חשוון-כסלו תשע"ח, נובמבר 2017), עמ' 26-27

המאמר עוסק בכתיבת תכנית על אזרחות דיגיטלית ונמצאת במאגר התוכניות החיצוניות המאושרות של משרד החינוך. תכנית זו באה ממקום של רצון לתת פתרונות לבעיית האלימות והדברים השליליים המתרחשים ברשת האינטרנט.

.17

כותר: מחקר משווה של ערכים בספרות ילדים, ככלי לחינוך ערכי בגיל הרך, בחינוך הממלכתי-דתי, החרדי-עצמאי והיהודי-המתקדם

מחבר/יוצר: רוזנטל, אתי (מכללת גבעת וושינגטון)

שנת פרסום: 2015

נושא: ערכים, ספרות ילדים ונוער, חינוך לערכים, חינוך ממלכתי דתי, חינוך חרדי, יהדות רפורמית

מתוך: ספרות ילדים ונוער, 138 (אלול תשע"ה, אוגוסט 2015), עמ' 75-90

מטרת מחקר זה היא לבחון את הערכים החבויים בספרות הילדים לגיל הרך, המשמשת את המחנכים להקניית ערכים במסגרת עבודתם החינוכית בזרמים החינוכיים השונים - בזרם הממלכתי-דתי, בזרם החרדי-עצמאי ובזרם היהודי-מתקדם (הזרם הרפורמי). המחקר דן בטקסטים ספרותיים לגיל הרך ובקונטקסטים - ההשתמעויות החברתיות-הערכיות הגלומות בהם. הערכים ממוינים לשתי קבוצות: ערכי הכלל (החברה), שמטרתם להכשיר את הילד לתפקד כראוי בחברה שבה הוא חי, וערכי הפרט (היחיד), שמטרתם לאפשר לו ביטוי עצמי ומימוש אישי. ערכי הפרט והכלל הורחבו לשלוש אוריינטציות ערכיות קוטביות מרכזיות: אישיות, בין-אישיות ואל-אישיות. (מתוך המאמר)

.18

כותר: מסכת משפחה - משניות מסדר נשים: לימוד משנה כמבוא לחינוך ערכי-אמוני

מחבר/יוצר: שוורץ, יהודה (מכללת אורות ישראל)

שנת פרסום: 2015

נושא: חינוך לערכים, חינוך דתי, נשים ביהדות,

מתוך: מכלול, ל"א (תשע"ה, 2015), עמ' 5-32

במאמר זה המחבר מציע להקנות את הבסיס לחינוך ערכי-אמוני באמצעות עיון
במקורות מן המשנה. (מתוך המאמר)

.19

כותר: "לחזור קדימה" - על האפשרות לחנך לערכים: הרהורים היסטוריים
וספרותיים

מחבר/יוצר: טבול, ראובן (מכללת אורות ישראל)

שנת פרסום: 2015

נושא: חינוך לערכים, חינוך, היסטוריה יהודית, סמלים וסמליות, מיתוס,
היסטוריוסופיה

מתוך: אורשת ו' (תשע"ה) עמ' 213-229

בשנים האחרונות, החינוך הערכי לא קיים עוד כגורם משפיע ומעצב. מה שהיה פעם לב
החינוך בארץ – החינוך הרעיוני והערכי – נדחק אל השוליים הרחוקים ובית הספר הפך לבית
חרושת שמטרתו "להספיק חומר לימודי" ולהכין לבחינות בגרות. מילים אלו מצוטטות
ממאמרו של המחנך אהוד שמיר, ונדמה שלא מעט מחנכים ומורים בבתי הספר כיום
מהנהנים לקריאתם בהסכמה ובכאב. שמיר מציג הצעות שונות לתיקון המצב, ואף משתף
מניסיונו החינוכי. ניתן להצביע על מגוון סיבות שגרמו לכך שהחינוך הערכי נדחק לשולי
העשייה הבית ספרית, למרות ניסיונות משמעותיים המתרחשים בבתי הספר על ידי צוותים
חינוכיים שונים ואף במערכת החינוך מעת לעת. מאמר זה מבקש להצביע על תופעת עומק
תרבותית הצריכה להילקח בחשבון בכל דיון בנושא.